

LV

LARAS VALODU CEĻOJUMS
PA EIROPU

LAIPNI LŪGTI CEĻOJUMĀ PA EIROPAS VALODĀM!

Valodas, ko iepazīsi nākamajās lappusēs, ataino mūsu kontinentā līdzās pastāvošo kultūru un tradīciju daudzveidību. Dažās no aptuveni 225 valodām, kas ir dzimtās valodas Eiropas iedzīvotājiem, runā miljoniem cilvēku, bet citas, kurās runā pavisam nedaudzi, diemžēl ir uz izmiršanas robežas.

Šī īsā ceļojuma laikā tu atklāsi daudz līdzību. Eiropas valodas lielākoties iedalās trīs grupās: slāvu, romāņu un ģermāņu valodās. Katras grupas valodām ir līdzīgas saknes, taču gadsimtu gaitā tās ir attīstījušās dažādos virzienos. Tu uzzināsi arī par valodu atšķirībām – alfabētu daudzveidību (piemēram, iepazīsi latīņu, kirilicas, grieķu, armēņu un gruzīnu rakstu), to, kā valodas darina jaunvārdus dažādu izgudrojumu nosaukšanai, kā arī valodu noslēpumaino izcelsmi. Katrai valodai ir unikāla identitāte un savs stāsts.

Mēs varam sniegt tikai īsu ieskatu dažās Eiropas valodās. Ir daudz, daudz vairāk valodu, kuras mēs neesam pieminējuši nevis tāpēc, ka tās būtu mazāk svarīgas vai interesantas, bet vienkārši tāpēc, ka mēs nevaram tās visas aptvert šajā īsajā ceļojumā. Ir reģionālas un minoritāšu valodas, kurās runā salīdzinoši neliels skaits iedzīvotāju kādā valsts daļā vai vairāku valstu apgabalos. Ir neteritoriālas valodas, kurās runā grupas, kas izkaisītas pa visu Eiropu, bet netiek identificētas ar konkrētu izcelsmes valsti. Ir arī migrācijas valodas, kas nav cēlušās Eiropā, bet kuras šurp atveduši runātāji no citām pasaules daļām.

Katrā valodas lapā ir īss Laras sniegts ievads, daži atslēgas vārdi, frāzes un alfabēta rakstzīmes, kā arī aptuvens to iedzīvotāju skaits visā pasaulē, kas konkrēto valodu lieto kā savu pirmo valodu.

Mēs ceram, ka tu labi pavadīsi laiku kopā ar Laru viņas ceļojumā pa vien dažām no Eiropas valodām. Iespējams, tas tevi pamudinās doties līdzīgā ceļojumā ar daudziem „Vai tiešām?” un „Re, es to nezināju!” brīžiem, atklājot vien dažus no dārgumiem, kas paslēpti mūsu ikdienā!

Šeit jūs varat dzirdēt, kā attiecīgajā valodā tiek izrunāti skaitļi un frāzes.

edl.ecml.at/sounds

VALODAS, AR KURĀM LARA SASTAPSIES CEĻOJUMĀ

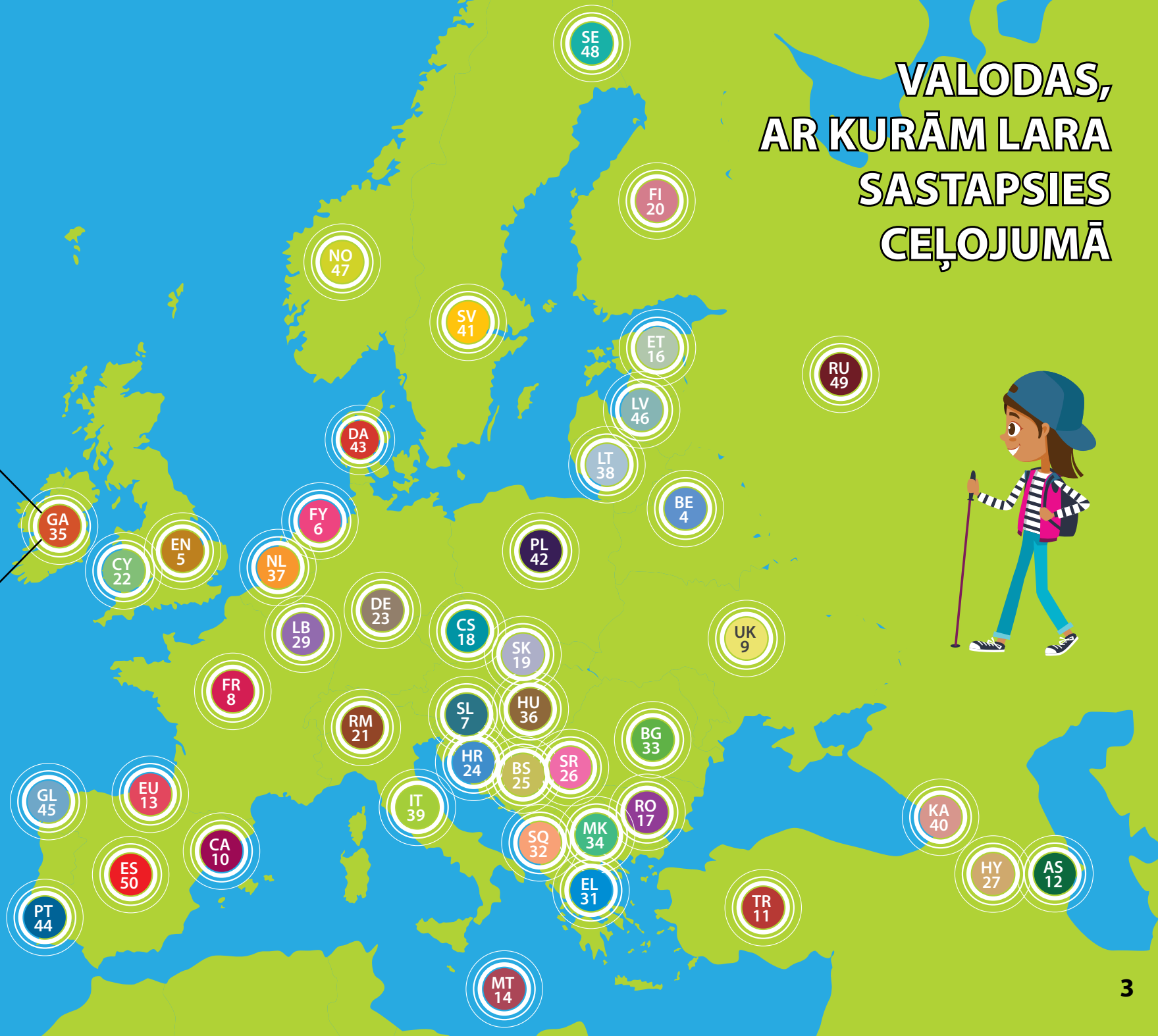

Valsts kods
(ISO-639-1)

Lappuses numurs

28 ROMANI ČIB

30

ВЕ БЕЛАРУСКАЯ МОВА

👤👤👤 5 000 000

Sveiki! Mani sauc Lara.
Pievienojies man ceļojumā
pa skaistajām Eiropas
valodām! Mēs sāksim
ceļojumu „krasavikā”... Pagaidi
– kur? „Krasavik” (‘aprīlis’)
ir visskaistākais mēnesis
Baltkrievijā, tāpēc baltkrievi šo
mēnesi sauc par „skaistu”. Un
kam gan nepatīk pavasaris?

- 1 адзін
- 2 два
- 3 тры
- 4 чатыры
- 5 пяць
- 6 шэсць
- 7 сем
- 8 восем
- 9 дзевяць
- 10 дзесяць

ё

й

э

і

ў

ь

ю

ы

я

Паслухайце гучанне гэтых слоў >>>>

Foto: Minska, Baltkrievija

edl.ecml.at/sounds

ENGLISH EN

👤👤👤 400 000 000

Angļu valoda ir valoda, kurā runā visvairāk cilvēku visā pasaulē. Pasaulē ir gandrīz 1,3 miljardi angļu valodas lietotāju, bet tikai aptuveni trešdaļai no tiem tā ir dzimtā valoda. Kad mēs runājam vienā valodā, mēs saprotam cits citu un apzināmies, cik daudz mums ir kopīga. Tad pasaule nemaz nešķiet tik liela.

edl.ecml.at/sounds

◀◀◀ Listen to the sound of these words

Foto: Londonas acs un Bigbens, Apvienotā Karaliste

1	one
2	two
3	three
4	four
5	five
6	six
7	seven
8	eight
9	nine
10	ten

FY FRYSK

👤👤👤 500 000

Frīzu valoda ir, iespējams, angļu valodai vislīdzīgākā dzīvā valoda. „De sinne is waarm en it ljocht fan de sinneskyn fielt noflikmeidesêftewyn.” Vai saprati? Salīdzini ar teikumu angļu valodā: „The sun is warm and the light from the sun-shining feels good with the soft wind.”

- 1 ien
- 2 twa
- 3 trije
- 4 fjouwer
- 5 fiif
- 6 seis
- 7 sân
- 8 acht
- 9 njoggen
- 10 tsien

êé

ûú

â

ô

Harkje nei it lûd fan dizze wurden >>>

Foto: Leuwardena, Nīderlande

edl.ecml.at/sounds

SLOVENŠČINA SL

888 2500 000

Slovēņu valodā divi cilvēki ir īpaša parādība. Šajā valodā pastāv ne tikai vienskaitļa forma vienai personai un daudzskaitļa persona daudziem cilvēkiem, bet arī divskaitļa forma tieši diviem cilvēkiem. Proti, ja vēlies pateikt „es un tu”, tu vari vienkārši teikt „midva” (ja mēs esam divi vīrieši vai viens vīrietis un viena sieviete) vai „midve” vai „medve” (ja mēs esam divas sievietes). Runājot par skaitļiem, nākamo es tev vēlos parādīt valodu ar interesantu skaitīšanas sistēmu.

Č

Š

Ž

- 1 ena
- 2 dve
- 3 tri
- 4 štiri
- 5 pet
- 6 šest
- 7 sedem
- 8 osem
- 9 devet
- 10 deset

edl.ecml.at/sounds

<<< Prisluhnite zvoku teh besed

Foto: Triglava Nacionālais parks, Slovēnija

FR FRANÇAIS

76 800 000

Vai zini, kā franču valodā skaita no 70 līdz 99? Lai nosauktu skaitli 75, tev jāsaka „60 plus 15”. Lai nosauktu skaitli 80, tev jāsaka „četrās reizes 20”. Visbeidzot – 96 ir „četrās reizes 20 plus 16”. Franču valodas runātājiem ir jābūt labiem matemātiķiem! Franču valoda tiek uzskatīta par vienu no skaistākajām valodām. Vēlies mēģināt uzminēt, kura tiek uzskatīta par otro skaistāko valodu?

- 1 un
- 2 deux
- 3 trois
- 4 quatre
- 5 cinq
- 6 six
- 7 sept
- 8 huit
- 9 neuf
- 10 dix

edl.ecml.at/sounds

Écoutez le son de ces mots >>>>

Foto: Pilā kāpa, Francija

УКРАЇНСЬКА МОВА UK

👤 35 000 000

Spogulīt, spogulīt, saki man tā – kura valoda ir visskaistākā? Uz šo jautājumu nav viegli atbildēt, jo katram ir savs viedoklis. Tomēr 1934. gadā Parīzē notikušajā valodu skaistumkonkursā ukraiņu valoda ieņēma trešo vietu aiz franču un persiešu valodas. Man nav zināms neviens cits nesenāks valodu skaistumkonkurss!

- 1 один
- 2 два
- 3 три
- 4 чотири
- 5 п'ять
- 6 шість
- 7 сім
- 8 вісім
- 9 дев'ять
- 10 десять

<<< Прослушайте звучання цих слів

edl.ecml.at/sounds

Foto: Milestibas aleja gar dzelzceļu Klevanā, Ukraina

Klevan, Ukraine

CA CATALÀ

👤👤👤 10 000 000

Ja vēlies katalāņu valodā pateikt, ka uz tavu dzimšanas dienas ballīti ieradās vien daži draugi (cerams, ar tevi tas nekad nenotiks!), tu vari vienkārši pateikt „quatre gats” (‘četri kaķi’), un viss būs skaidrs. Taču, pirms sūdzies par savu neveiksmīgo ballīti, neaizmirsti pateikt „Gràcies!” (‘Paldies!’) tiem četriem kaķiem, kas tomēr ieradās!

ç

h

úü

à

éè

íï

óò

- 1 un
- 2 dos
- 3 tres
- 4 quatre
- 5 cinc
- 6 sis
- 7 set
- 8 vuit
- 9 nou
- 10 deu

Escolta el so d'aquestes paraules >>>

Foto: Gueja parks Barselonā, Spānija

edl.ecml.at/sounds

TÜRKÇE TR

👤👤👤 75 700 000

*Turku valodā nav dzimtes!
Ir viens vārds, pat tikai viens
burts, kas apzīmē vārdus „viņš”,
„viņa” un „tas” – tas ir burts „o”.
Tātad turku valodā ir iespējams
raksturot cilvēku, nenorādot,
vai tas ir zēns vai meitene. Šķir
nākamo lappusi, lai redzētu,
kura valoda šajā ziņā ir līdzīga
turku valodai!*

- 1 bir
- 2 iki
- 3 üç
- 4 dört
- 5 beş
- 6 altı
- 7 yedi
- 8 sekiz
- 9 dokuz
- 10 on

edl.ecml.at/sounds

<<< Bu sözcüklerin sesini dinle

Foto: Kapadokija, Turcija

ç

ğ

ö

ş

ü

ı

AS AZƏRBAYCAN DILI

888 23 000 000

Azerbaidžāņu valodā arī lieto burtu „o” vārdu „viņš”, „viņa” un „tas” vietā. Taču tas nav vienīgais, kas vieno turku un azerbaidžāņu valodu. Tādi vārdi kā „ar” vai „par” tiek lietoti nevis lietvārda priekšā, bet gan aiz tā: tātad azerbaidžāņu valodā „ar manu māti” būtu „anam ilə” jeb „manu māti ar”. Vēl viena īpaša iezīme ir tā, ka azerbaidžāņu valodā, lietojot latīņu vai kirilicas rakstu, tiek rakstīts no kreisās uz labo pusi. Savukārt, lietojot arābu rakstību, tiek rakstīts no labās uz kreiso pusi.

İ

ö

ü

ç

ə

ğ

ş

- 1 bir
- 2 iki
- 3 üç
- 4 dörd
- 5 beş
- 6 altı
- 7 yeddi
- 8 səkkiz
- 9 doqquz
- 10 on

Bu sözlərin səsini dinləyin >>>

edl.ecml.at/sounds

Parasti valodas pieder pie valodu saimēm un tām ir daudz kopīgu īpašību ar citām tās pašas saimes valodām, taču basku valoda ir „vienīgais bērns ģimenē”. Tiek uzskatīts, ka tā ir viena no vecākajām Eiropas valodām, un tās izcelsme joprojām ir noslēpums. Tāpēc, ja vēlies pievienoties ekskluzīvam klubam un kļūt par „euskalduna” (basku valodas runātāju), izmēģini šo valodu!

EUSKARA EU

👤👤👤 750 000

- 1 bat
- 2 bi
- 3 hiru
- 4 lau
- 5 bost
- 6 sei
- 7 zazpi
- 8 zortzi
- 9 bederatzi
- 10 hamar

edl.ecml.at/sounds

<<< Entzun hitz hauen soinu

Foto: Gugenheima muzejs Bilbao, Spānija (Mareel | Shutterstock.com)

ü

ñ

é

ç

MT MALTI

👤👤👤 520 000

Maltiešu valoda pēc runātāju skaita ir mazākā oficiālā Eiropas Savienības valoda. Tā skan līdzīgi fenīkiešu valodai, ko runāja teritorijās ap Vidusjūru pirms 3000 gadiem. Maltiešu valoda ir Eiropas vienīgā valoda, kas pieder pie afroaziātu valodu saimes, un šajā saimē vienīgā valoda, kurā tiek lietots latīņu alfabēts. Šķir nākamo lappusi, un es tevi iepazīstināšu ar vēl vienu izolētu valodu!

- 1 wieħed
- 2 tnejn
- 3 tlieta
- 4 erbgħa
- 5 ħamsa
- 6 sitta
- 7 sebgħa
- 8 tmienja
- 9 disgħa
- 10 għaxra

Isma' l-ħoss ta' dawn il-kelmiet >>>

Foto: Tipiska iela Rabatā, Malta

edl.ecml.at/sounds

ÍSLENSKA IS

👤👤👤 314 000

Islandei nav tuvu kaimiņvalstu, un valoda, kas šurp atceļoja kopā ar vikingiem 9. un 10. gadsimtā, laika gaitā nav tik ļoti mainījusies, kā varētu šķist. Islandiešu valodā reti ienāk svešvārdi, jauni vārdi galvenokārt tiek veidoti no seniem vikingu vārdiem, tāpēc vārds „tölva” ('dators'), ir darināts no vārdiem „tala” ('skaitlis') un „völva” ('praviete').

ð

í

á

þ

æ

ý

ö ó

ú

é

1	einn
2	tveir
3	þrír
4	fjórir
5	fimm
6	sex
7	sjö
8	átta
9	níu
10	tíu

edl.ecml.at/sounds

<<< Hlustaðu á þessi orð

Foto: Godafosa ūdenskritums, Islande

ET EESTI KEEL

👤👤👤 1 100 000

Mums, igauņiem, ļoti patīk patskaņi! Patskaņi igauņu valodā ir ļoti svarīgi. Mums ir tādi vārdi kā „jäääär”, „töö-öö” un „õueaiaääre”.

Tagad aplūkosim valodu, kurā var izveidot veselu teikumu tikai no patskaņiem!

õ

ä

ö

ü

- 1 üks
- 2 kaks
- 3 kolm
- 4 neli
- 5 viis
- 6 kuus
- 7 seitse
- 8 kaheksa
- 9 üheksa
- 10 kümme

Kuula nende sõnade kõla >>>

Foto: Kaitsērfigs Vīmsi, Igaunija

edl.ecml.at/sounds

LIMBA ROMÂNĂ RO

👤👤👤 26 000 000

Rumāņu valodai arī ļoti patīk patskaņi. Rumāņu valodā var pat izveidot jēgpilnu teikumu, kurā ir tikai patskaņi: „Oaia aia e a ei, eu i-o iau” nozīmē „Tā aita ir viņas, es to ņemu”. Tomēr ir arī dažas valodas, kas cenšas pilnībā izvairīties no patskaņiem.

î

ț

ș

ă â

edl.ecml.at/sounds

<<< Ascultă cum sună aceste cuvinte

Foto: Korvinu pils, Rumānija

1	unu
2	doi
3	trei
4	patru
5	cinci
6	șase
7	șapte
8	opt
9	nouă
10	zece

CS ČEŠTINA

👤👤👤 14 000 000

Ja tev neiet pie sirds patskaņi, čehu valoda varētu būt īstā valoda tev. Čehu valodai patīk līdzskaņi. Ļoti izplatīti ir vārdi, kas sastāv tikai no līdzskaņiem, piemēram, „krk” (‘kakls’), „prst” (‘pirksts’) vai „smrk” (‘priede’). Pamēģini izrunāt šo čehu valodas teikumu: „Chrt pln skvrn zdrhl z Brd.” Tas nozīmē: „Plankumains angļu kurts izbēga no Brdu kalniem.” Šāda mīlestība pret līdzskaņiem piemīt arī kādai Čehijas kaimiņvalsts valodai – vai vari uzminēt, kurai?

ě

č

d'

í

ó

ř

ú

á

ž

ý

ť

š

ň

- 1 jedna
- 2 dvě
- 3 tři
- 4 čtyři
- 5 pět
- 6 šest
- 7 sedm
- 8 osm
- 9 devět
- 10 deset

Poslechni si, jak znějí tato slova >>>

edl.ecml.at/sounds

SLOVENČINA SK

👤👤👤 5 200 000

Jā, arī slovāku valodai patīk līdzskaņi! Daudzi slovāku valodas vārdi pilnībā vai galvenokārt sastāv no līdzskaņiem, piemēram, „vrb” (‘vītols’), „štvrť” (‘ceturtdaļa’) vai „smrt” (‘nāve’). Slovāku valoda tiek uzskatīta par valodu, ko citu slāvu valodu runātājiem ir visvieglāk saprast. Šķir nākamo lappusi, lai atklātu diezgan ekonomisku valodu!

- 1 jeden
- 2 dva
- 3 tri
- 4 štyri
- 5 päť
- 6 šesť
- 7 sedem
- 8 osem
- 9 deväť
- 10 desať

edl.ecml.at/sounds

<<< Vypočujte si zvuk týchto slov

Foto: Augstie Tatry, Slovākija

FI SUOMI

👤👤👤 5 800 000

Somu valoda ir viena no nedaudzajām Eiropas nacionālajām valodām, kas nav indoeiropiešu valoda. Tā pieder pie tās pašas saimes, pie kuras pieder igauņu un ungāru valoda. Somu valodā daudzas frāzes var pateikt tikai ar vienu vārdu. Piemēram, „istun” nozīmē „es apsēžos”, „istahtaisin” nozīmē „es uz brīdi apsēstos”, „istahdan” – „es uz brīdi apsēdišos” un „istahtaisinkohan” – „es domāju, vai man uz brīdi vajadzētu apsēsties”.

- 1 yksi
- 2 kaksi
- 3 kolme
- 4 neljä
- 5 viisi
- 6 kuusi
- 7 seitsemän
- 8 kahdeksan
- 9 yhdeksän
- 10 kymmenen

ö

ää

Kuuntele nämä sanat >>>

Foto: Braucieni ar kamanām Lapzemē, Somija

edl.ecml.at/sounds

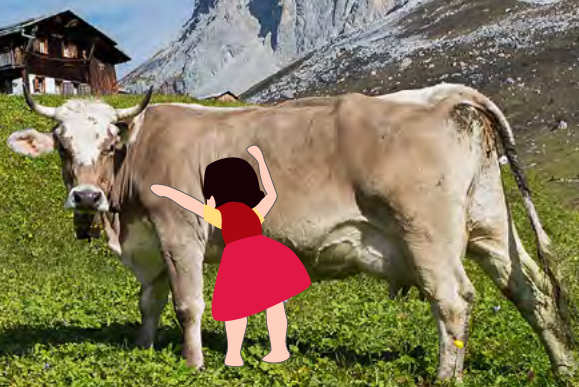

RUMANTSCH RM

👤👤👤 60 000

- 1 in
- 2 dus
- 3 trais
- 4 quatter
- 5 tschintg
- 6 sis
- 7 set
- 8 otg
- 9 nov
- 10 diesch

Retoromāņu valoda ir vismazāk pazīstamā no četrām Šveices oficiālajām valodām. Tās vēsture sākas pirms Jēzus Kristus dzimšanas, kad latīņu valoda, ko lietoja romieši, kas iekaroja teritoriju starp Rētijas Alpiem un Donavu, sajaucās ar vietējo iedzīvotāju valodām. No šī sajaukuma attīstījās retoromāņu valoda, kas joprojām turpina mainīties.

edl.ecml.at/sounds

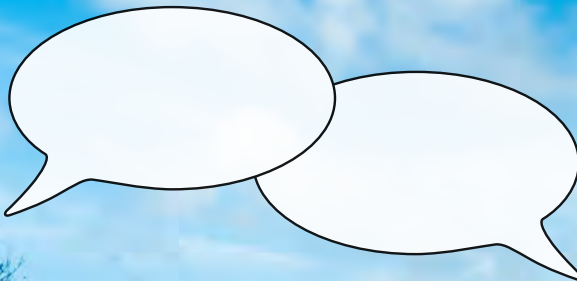
<<< Taidla co ch'ils pleds tunan

Foto: Skats uz kalniem, Graubindenes kantons, Šveice

è é

CY CYMRAEG

1 000 000

ŵ

ê

ô

â

î

ÿ

û

Velsiešu valodas vārds „Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrob-wlllantysiliogogoch” ir garākais vietvārds Eiropā un otrs garākais pasaulē. Šķir nākamo lappusi, lai atklātu valodu, kuras vārdu garums atbilst velsiešu vietvārdu garumam!

- 1 un
- 2 dau
- 3 tri
- 4 pedwar
- 5 pump
- 6 chwech
- 7 saith
- 8 wyth
- 9 naw
- 10 deg

LLANFAIRPWLLGWYNGYLLGOGERYCHWYRNDROBWL LANTYSILIOGOGOCH

Llan-vire-poll-guin-gill-go-ger-u-queern-drob-ooll-llandus-ilio-gogo-goch

Listen to the sound of these words >>>

edl.ecml.at/sounds

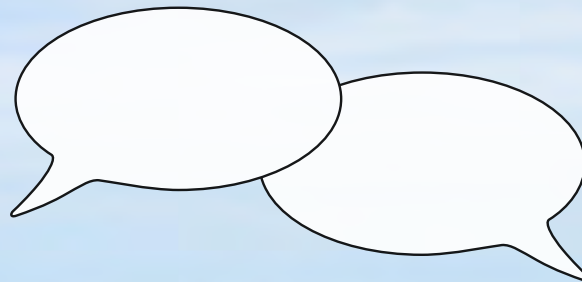
Photo: Train Station Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyr

Foto: Dzelzceļa stacija, Velsa, Apvienotā Karaliste

DEUTSCH DE

👤👤👤 95 000 000

Vācu valoda ir viena no valodām ar visgarākajiem vārdiem. Lai izveidotu jaunu vārdu, var tikt apvienoti jau pastāvoši vārdi. Piemēram, vārds, kas apzīmē futbola Pasaules kausa kvalifikācijas spēli, būtu „Fußballweltmeisterschafts-qualifikationsspiel”. Daži darinājumi var būt nedaudz mulsinoši, ja nezini, kuri vārdi tikuši apvienoti, piemēram, „Urinsekten”, bet es ļaušu tev izdomāt atbildi!

edl.ecml.at/sounds

≪≪≪ Hör dir an, wie diese Wörter klingen

Foto: Ziltes sala, Vācija

1	eins
2	zwei
3	drei
4	vier
5	fünf
6	sechs
7	sieben
8	acht
9	neun
10	zehn

HR HRVATSKI

👤👤👤 5 600 000

Horvātu valoda, tāpat kā bosniešu un serbu valoda, pieder pie dienvidslāvu valodām, kam ir daudz kopēja. Šīs valodas ir tik līdzīgas, ka to runātāji var viegli saprast cits citu. Īsākie horvātu valodas vārdi sastāv no tikai viena burta – „a” (‘bet’, ‘un’), „o” (‘par’), „u” (‘iekšā’), „i” (‘un’), „s” (‘ar’, ‘no’), „k” (‘uz’).

- 1 jedan
- 2 dva
- 3 tri
- 4 četiri
- 5 pet
- 6 šest
- 7 sedam
- 8 osam
- 9 devet
- 10 deset

Poslušaj kako zvuče ove riječi >>>

Foto: Plitvices Nacionālais parks, Horvātija

edl.ecml.at/sounds

č

ć

ž

š

đ

BOSANSKI BS

👤👤👤 3 000 000

Bosniešu valoda ir ļoti līdzīga horvātu un serbu valodai, taču pamanāms, ka tai ir cieša saikne ar turku valodu. Aptuveni 400 gadu Bosnija bija Osmaņu impērijas sastāvā, tāpēc bosniešu valodā ir daudz aizguvumu no turku valodas, piemēram, „minduše” (‘auskari’), „bujrum” (‘uz priekšu’) vai „avlija” (‘iekšpagalms’).

č

ž

š

ć

đ

- 1 jedan
- 2 dva
- 3 tri
- 4 četiri
- 5 pet
- 6 šest
- 7 sedam
- 8 osam
- 9 devet
- 10 deset

<<< Poslušaj kako zvuče ove riječi

Foto: Vecais tilts Mostarā, Bosnija un Hercegovina

edl.ecml.at/sounds

SR СРПСКИ

👤👤👤 12 000 000

Vēl nesen romu valoda nākamajām paaudzēm tika nodota mutvārdos, tāpēc tai nav vispārpieņemta rakstības standarta. Atsevišķi romu valodas paveidi izmanto alfabētu, kas tiek lietots apkārtnē (vietā, kur dzīvo konkrētā romu grupa) dominējošajā valodā. Mūsdienās romu valodā ir iespējams lasīt politiskus tekstus, avīzes un pat Šekspīru!

ћ

љ

и

ј

њ

ћ

џ

- 1 један
- 2 два
- 3 три
- 4 четири
- 5 пет
- 6 шест
- 7 седам
- 8 осам
- 9 девет
- 10 десет

Послушај како звуче ове речи >>>

Pl

Foto: Uvacas upes likumi, Srbija

edl.ecml.at/sounds

ՀԱՅԵՐԵՆ ՀԿ

👤 6 700 000

Armēņu valodā salīdzinājumā ar citām Eiropas valodām tiek lietots unikāls alfabēts. Tas tika radīts pirms aptuveni 2400 gadiem. Tā kā armēņi ļoti lepojas ar savu alfabētu, viņi ir pat uzcēluši pieminekli tā unikālajām rakstzīmēm. Armēnija oktobrī svin savu īpašo valodas dienu – Svēto tulkotāju dienu.

ա բ գ դ ե զ է ը թ ժ ի լ խ ծ կ հ ձ ճ մ

յ ն շ ո չ պ ջ ռ ս վ տ ը ր ց ու փ ք և օ ֆ

<<< Լսեք այս բառերը

edl.ecml.at/sounds

Foto: Piemineklis armēņu valodas alfabētam (Arty Om | Shutterstock.com)

ROM ROMANI ČHIB

888 3 500 000

Vēl nesen romu valoda nākamajām paaudzēm tika nodota mutvārdos, tāpēc tai nav vispārpieņemta rakstības standarta. Atsevišķi romu valodas paveidi izmanto alfabētu, kas tiek lietots apkārtnē (vietā, kur dzīvo konkrētā romu grupa) dominējošajā valodā. Mūsdienās romu valodā ir iespējams lasīt politiskus tekstus, avīzes un pat Šekspīru!

- 1 jekh
- 2 duj
- 3 trin
- 4 štar
- 5 panž
- 6 šov
- 7 ehta
- 8 oxto
- 9 iňa
- 10 deš

edl.ecml.at/sounds

Ašun kadala svaturja >>>>

Foto: Romu deja

LËTZEBUERGESH LB

600 000

Luksemburgiešu valoda savu rakstību ieguvusi diezgan nesen. Luksemburgiešu valodā tika reti rakstīts, tāpēc trūka oficiālu pareizrakstības un gramatikas noteikumu, līdz tos pirms aptuveni 40 gadiem, 1984. gadā, noteica valdība. Un kā ir arī zīmju valodām, vai vari tās pierakstīt? Šķir nākamo lappusi, lai uzzinātu atbildi!

- 1 eent
- 2 zwee
- 3 dräi
- 4 véier
- 5 fënnef
- 6 sechs
- 7 siwen
- 8 aacht
- 9 néng
- 10 zéng

edl.ecml.at/sounds

<<< Lauschter wéi dës Wierder kléngen

Foto: Peitrusas skeitparks, Luksemburga

ä

ëé

STARPTAUTISKĀ ZĪMJU VALODA

Starptautisko zīmju valodu saziņā bieži lieto cilvēki no dažādām valstīm, kam nav kopīgas valodas. Kā rāda nosaukums, tā ir starptautiska valoda. To var pierakstīt dažādi. Piemēram, noteikti simboli raksturo rokas formu un zīmes kustības virzienu, kā arī sejas izteiksmi. Tā kā mēs tik daudz esam runājuši par alfabētiem...

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

ΕΛΛΗΝΙΚΑ EL

👤👤👤 13 500 000

Vārds „alfabēts” cēlies no grieķu alfabēta pirmo divu burtu nosaukuma: „alfa” un „bēta”. Grieķi, tāpat kā citas Eiropas tautas, mūsdienās raksta no kreisās puses uz labo pusi, taču tas ne vienmēr tā ir bijis. Pirmsākumos varēja rakstīt no labās uz kreiso pusi un pat pārmaiņus katrā jaunā rindā. Nākamajā lappusē es tev atklāšu kādu smieklīgu ieradumu, kas piemīt grieķu kaimiņiem.

α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν

ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω

<<< Άκουσε τον ήχο αυτών των λέξεων

Foto: Krāsaina iela Ījā, Santorini, Grieķija

- 1 ένα
- 2 δύο
- 3 τρία
- 4 τέσσερα
- 5 πέντε
- 6 έξι
- 7 επτά
- 8 οχτώ
- 9 εννιά
- 10 δέκα

edl.ecml.at/sounds

SQ SHQIP

👤👤👤 7 500 000

Kad albāni groza galvu no vienas puses uz otru pusi, tas nozīmē nevis „nē”, bet gluži pretēji – „labi, es piekritu, es klausos”. Likumsakarīgi – galvas kustināšana no augšas uz leju nenozīmē „jā”. Tā nozīmē „atvainojiet, tomēr nē” un parasti nāk kopā ar sliktiem jaunumiem. Tāpēc esi īpaši uzmanīgs, kratot galvu Albānijā! Iespējams, tu tikko esi piekritis kaut kam, kam nevēlējies piekrist.

- 1 një
- 2 dy
- 3 tre
- 4 katër
- 5 pesë
- 6 gjashtë
- 7 shtatë
- 8 tetë
- 9 nëntë
- 10 dhjetë

Dëgjoni tingullin e këtyre fjalëve >>>

Foto: Kafejnica Ksamilas pludmalë, Albānija

edl.ecml.at/sounds

ç

ë

Arī bulgāri māj ar galvu, sakot „nē”, un krata galvu, sakot „jā”. Vēl viena neparasta bulgāru valodas iezīme – tā ir viena no nedaudzajām slāvu valodām bez locījumiem. Tāpēc tai vajadzētu būt vieglākai nekā ungāru valodai, kurā ir ap 20 locījumu! Šī iezīme bulgāru valodai ir kopīga tikai ar maķedoniešu valodu.

БЪЛГАРСКИ BG

8 000 000

1	едно
2	две
3	три
4	четири
5	пет
6	шест
7	седем
8	осем
9	девет
10	десет

ий

щ

ю

ъ

я

ь

<<< Чуйте как звучат тези думи

Foto: Rilas klosteris, Bulgārija

edl.ecml.at/sounds

МК МАКЕДОНСКИ

👤👤👤 3 500 000

“Mēs mēdzam paust savu reakciju ar īsām frāzēm vai vārdiem, kam nav īpašas nozīmes. Maķedoniešiem ir viens lielisks veids, kā to izdarīt, – ar „Lele!“. „Lele!“ var nozīmēt „Ak Dievs!“ vai pārsteiguma pilnu „Vau!“, un tu vari pievienot tik daudz „le“, cik vēlies. Tātad tu vari teikt: „Lelelelele! Cik skaists suns!“ Šķir nākamo lappusi, lai atklātu valodu bez „jā“ un „nē“!”

- 1 еден
- 2 два
- 3 три
- 4 четири
- 5 пет
- 6 шест
- 7 седум
- 8 осум
- 9 девет
- 10 десет

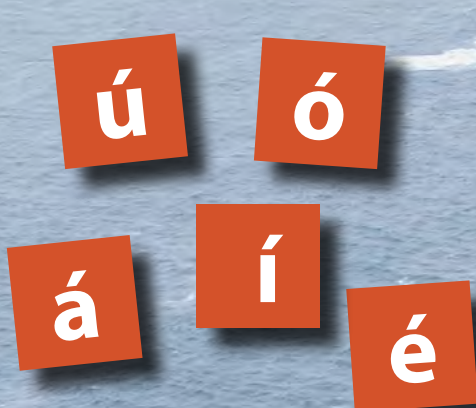
Слушнете како звучат овие зборови >>>

Foto: Svētā Jāņa baznīca Kaneo, Ziemeļmaķedonija

edl.ecml.at/sounds

Īru valodā nav vārdu, kas nozīmētu „jā” vai „nē”. Lai atbildētu uz jautājumu, tiek izmantotas darbības vārdu formas. Tātad atbilde uz jautājumu „Vai viņi pārdeva māju?” būtu „(Viņi) pārdeva.” vai „(Viņi) nepārdeva.”. Īru valodā tas būtu šādi: „Ar dhíol siad an teach? Dhíol. Níor dhíol.” Lai arī Īru valodā nav vārdu, kas nozīmētu „jā” vai „nē”, tajā ir daudz unikālu vārdu. Tāpat kā valodā, par kuru izlasīsim nākamajā lappusē. Šķir tālāk!

- 1 A hAon
- 2 A Dó
- 3 A Trí
- 4 A Ceathair
- 5 A Cúig
- 6 A Sé
- 7 A Seacht
- 8 A hOcht
- 9 A Naoi
- 10 A Deich

edl.ecml.at/sounds

<<< Éist le fuaime na bhfocal seo

Foto: Moheras klintis, Īrija

HU MAGYAR

👤👤👤 13 000 000

Ungāru valoda ir viena no grūtāk apgūstamajām valodām tās daudzo locījumu un sarežģīto likumu dēļ. Taču tā ir pūļu vērtā, jo īpašus mirkļus lieliski spēj raksturot tikai ar vienu vārdu. „Aranyhíd”, burtiski tulkojot, nozīmē „zelta tilts”, un to lieto, apzīmējot mirdzošu saules atspulgu uz ūdens virsas.

- 1 egy
- 2 kettő
- 3 három
- 4 négy
- 5 öt
- 6 hat
- 7 hét
- 8 nyolc
- 9 kilenc
- 10 tíz

óöö

í

úüü

é

á

Hallgasd meg, hogy hangzanak ezek a szavak >>>>

Foto: Balatona ezers, Ungārija

edl.ecml.at/sounds

NEDERLANDS NL

👤👤👤 24 000 000

Nīderlandiešu valodā ir īpašs vārds „gezellig”. Tas ir viens no visbiežāk lietotajiem nīderlandiešu vārdiem, un atkarībā no konteksta to var tulkot kā „mājīguma, jautrības vai patikamas atmosfēras sajūta”. Šis vārds var norādīt arī uz piederības sajūtu, laiku, kas pavadīts kopā ar mīļajiem, vai drauga satikšanu pēc ilga laika. Piemēram: „Mēs pavadījām „gezellig” vakaru, kas pagāja jautrībā un spēlējot spēles.”

- 1 een
- 2 twee
- 3 drie
- 4 vier
- 5 vijf
- 6 zes
- 7 zev
- 8 acht
- 9 negen
- 10 tien

edl.ecml.at/sounds

<<< Luister naar de klanken van deze woorden

Foto: Tulpes un vējdzirnavas Zānse Shansā, Nīderlande

LT LIETUVIŲ KALBA

👤👤👤 3 000 000

Lietuviešu valoda ir viena no vecākajām dzīvajām pasaules valodām, un tajā pat ir vārdi, kas līdzīgi senajam sanskritam, piemēram, „vyras” (‘vīrietis’), „šuo” (‘suns’), „avis” (‘aita’). Tas nozīmē, ka lietuvieši, klausoties šo indiešu valodu, var atpazīt dažus vārdus. Man sāk gribēties iekost, ļauj man pakert ko ēdamu!

- 1 vienas
- 2 du
- 3 trys
- 4 keturi
- 5 penki
- 6 šeši
- 7 septyni
- 8 aštuoni
- 9 devyni
- 10 dešimt

ųū č ž š a
ėė i

Pasiklausykite šių žodžių >>>

Photo:

Foto: Traķų pils uz salas, Lietuva

edl.ecml.at/sounds

Picas, makaronu un siera zemē Itālijā nav pārsteigums izdzirdēt vārdu „abbiocco”. Angļu valodā nav precīzas atbilstes, bet „abbiocco” apzīmē sajūtu, kas rodas pēc liela ēdiena daudzuma apēšanas. Šķir nākamo lappusi, lai atklātu vēl vienu unikālu vārdu, kas saistīts ar ēdienu!

ITALIANO IT

888 67 000 000

- 1 uno
- 2 due
- 3 tre
- 4 quattro
- 5 cinque
- 6 sei
- 7 sette
- 8 otto
- 9 nove
- 10 dieci

edl.ecml.at/sounds

<<< Ascolta il suono di queste parole

Foto: Riomadžore, Itālija

èé

à

ù

ì

òó

KA ქართული

👤 3 700 000

Gruzīnu valodas vārds „shemo-metchama” nozīmē „ēst, pat ja esi paēdis, jo ēdiens garšo tik labi”. Tā aptuvenais tulkojums ir „es nejauši visu apēdu”. Gruzīnu valodā izmanto arī vienu no pasaulē iespaidīgākajām rakstībām. Nākamajā lappusē es parādišu tev vārdu, kas apzīmē daudzumu, ko mēs visi ik pa laikam vēlamies raksturot.

- 1 ერთი
- 2 ორი
- 3 სამი
- 4 ოთხი
- 5 ხუთი
- 6 ექვსი
- 7 შვიდი
- 8 რვა
- 9 ცხრა
- 10 ათი

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ

რ ს ტ უ ფ ქ ღ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჰ

მოუსმინეთ სიტყვების უღერადობას >>>

edl.ecml.at/sounds

Zviedru valodā ir izgudrots ideāls vārds līdzsvara un teiciena „ne par maz, ne par daudz” izteikšanai. Zviedru valodā tas ir vārds „lagom”. Tātad zviedru valodā tu vari pateikt, ka esi ēdis „lagom”. Mēs esam daudz runājuši par unikāliem vārdiem, tāpēc turpinājumā aplūkosim arī dažus unikālus izteicienus!

SVENSKA SV

👤👤👤 10 000 000

ää

ö

edl.ecml.at/sounds

≪≪≪ Lyssna på ljuden för dessa ord

Foto: Slidošana brīvā dabā, Uplandes Vēsbi, Zviedrija (Per-Boge | Shutterstock.com)

1	ett
2	två
3	tre
4	fyra
5	fem
6	sex
7	sju
8	åtta
9	nio
10	tio

PL POLSKI

👤👤👤 45 000 000

Poļu valodā ir daudz jautru izteicienu. Piemēram, poļu valodas izteiciens „Nie mój cyrk, nie moje małpy” burtiskā tulkojumā nozīmē „Ne mans cirks, ne mani pērtiķi”. Tomēr šim izteicienam nav nekāda sakara ar pērtiķiem, jo tas nozīmē „Tā nav mana problēma”. Ir vēl viena valoda, kurā amizanti pateikt kaut ko līdzīgu.

- 1 jeden
- 2 dwa
- 3 trzy
- 4 cztery
- 5 pięć
- 6 sześć
- 7 siedem
- 8 osiem
- 9 dziewięć
- 10 dziesięć

ć

ą

ł

ę

ń

ś

źż

ó

Posłuchaj brzmienia tych słów >>>

Foto: Likais mežs netālu no Grifino, Polija

edl.ecml.at/sounds

Dāņu valodas izteiciens „Der er ingen ko på isen”, burtiski tulkojot, nozīmē „Uz ledus nav govs”, bet tā patiesā nozīme ir „Nav problēmu”. Tātad, ja uz ledus neredzi nevienu govi, visam vajadzētu būt kārtībā. Kā tu droši vien esi pamanījis, daudzām valodām izteicienos patik pieminēt dzīvniekus.

DANSK DA

👤👤👤 6 000 000

æ

ø

å

edl.ecml.at/sounds

<<< Lyt til lyden af disse ord

Foto: Tivoli parks Kopenhāgenā, Dānija

1	en/et
2	to
3	tre
4	fire
5	fem
6	seks
7	syv
8	otte
9	ni
10	ti

PT PORTUGUÊS

👤👤👤 250 000 000

Tu, iespējams, neuzskati portugāļu valodu par pasaules valodu. Tomēr, ņemot vērā, ka to runā visā Brazīlijā, tā ir dzimtā valoda vairāk nekā 220 miljoniem cilvēku! Portugāļu valoda ir septītā visvairāk runātā valoda pasaulē. Portugāļu valodas runātāji parasti saprot spāņu, galisiešu un itāļu valodu, jo šīs valodas ir ļoti līdzīgas. Runājot par galisiešu valodu...

- 1 um
- 2 dois
- 3 três
- 4 quatro
- 5 cinco
- 6 seis
- 7 sete
- 8 oito
- 9 nove
- 10 dez

á à â ã

ú ü

ç

ó ô õ

é ê

í

Ouçá o som destas palavras >>>

Foto: Okeāna viļņi Nazarē, Portugāle (aleksey snezhinskij | Shutterstock.com)

edl.ecml.at/sounds

Galisiešu valodā ir no 60 līdz 100 vārdiem, kas apzīmē dažādus lietus veidus. Ja esi bijis Galisijā, tu zini, kāpēc! Piemēram, „babuña” ir lietus, kas izklausās pēc maza zīdaiņa, „torbón” – lietus ar pārkonu un zibeni, bet „ballón” – pēkšņs, spēcīgs lietus, kas ilgst vairākas dienas.

GALEGO GL

👤👤👤 2 400 000

ó

íï

á

é

ñ

edl.ecml.at/sounds

Escoita o son destas palabras

Foto: Katedrāļu pludmale, Spānija

1	un
2	dous
3	tres
4	catro
5	cinco
6	seis
7	sete
8	oito
9	nove
10	dez

LV LATVIEŠU VALODA

☺☺☺ 1 750 000

Latviešiem ļoti patīk dziedāt! Dainas ir latviešu tautasdziesmas, kas iemieso seno latviešu gudrību. Dainas radās pirms vairāk nekā tūkstoš gadiem, un tās bija daļa no svinībām (piemēram, ikgadējiem Jāņiem, kas redzami galvenajā attēlā), ikdienas darbiem, pārdomām par dzīvi. Tās tika saglabātas mutvārdu formā. Kopumā ir vairāk nekā 1,2 miljoni dainu.

- 1 viens
- 2 divi
- 3 trīs
- 4 četri
- 5 pieci
- 6 seši
- 7 septiņi
- 8 astoņi
- 9 deviņi
- 10 desmit

Klausies, kā skan šie vārdi >>>

edl.ecml.at/sounds

Foto: Vasaras saulgriežu svinības Latvijā (Raimonds Kalva LV | Shutterstock.com)

NORSK NO

👤👤👤 5 320 000

Norvēģu valodā ir daudz vārdu, kam ir milzīga ietekme uz citām plašāk lietotām valodām. Kurš gan nav dzirdējis par trolļiem? Ja trolļi tev šķiet biedējoši (man arī!), tad labāk iedomājies skaistos Norvēģijas fjordus. Ja tie rosina tevī apetīti ceļot, atceries vārdu „ola” angļu valodā „egg” – tas ir senskandināvu izcelsmes vārds.

å

æ

ø

1	én
2	to
3	tre
4	fire
5	fem
6	seks
7	syv
8	åtte
9	ni
10	ti

◀◀◀ Lytt til lyden av disse ordene

Foto: Ziemeļbrieži Trumsē, Norvēģija

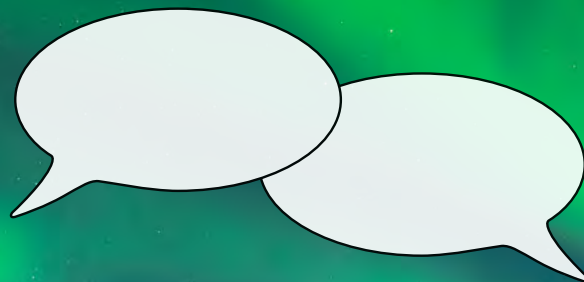
edl.ecml.at/sounds

SE SÁMEGIELLA

30 000

Ziemeļsāmu valoda ir viena no sāmu valodām, un tajā runā Ziemeļeiropas valstīs. Tāpēc nav pārsteigums, ka tajā ir daudz vārdu, kas raksturo dažādus sniega un ledus veidus. Piemēram, „čahki” ir cieta sniega pika, ko met nopietnās sniega kaujās, „vahca” ir svaigs vai irdens sniegs, un „soavli” ir slapjš sniegs.

- 1 okta
- 2 guokte
- 3 golbma
- 4 njeallje
- 5 vihtta
- 6 guhtta
- 7 čieža
- 8 gávccí
- 9 ovccí
- 10 logi

đ

ŋ

á

ť

ž

č

š

Guldaļ dáid sániid >>>>

Foto: Ziemeļblāzma Norvēģijā

edl.ecml.at/sounds

Krievu valodā ir unikāls vārds „гололедица” („golole dica”). Tas apzīmē ledus slāni, kas nosēžas un tad, paaugstinoties temperatūrai, kūst un atkal sasalst. Aptuvenā tulkojumā tas nozīmē „kaila ledus kārta”. Vai tu zināji, ka Eiropā ir divreiz vairāk krievu valodas kā dzimtās valodas runātāju, salīdzinot ar angļu valodas kā dzimtās valodas runātājiem?

РУССКИЙ RU

👤👤👤 150 000 000

- 1 один
- 2 два
- 3 три
- 4 четыре
- 5 пять
- 6 шесть
- 7 семь
- 8 восемь
- 9 девять
- 10 десять

edl.ecml.at/sounds

<<< Послушайте, как звучат эти слова

Foto: Ziemas peldes Krievijā

ES ESPAÑOL

👤👤👤 489 000 000

Spāņu valodā ir teiciens „¡el mundo es un pañuelo!” (‘pasaule ir kabatlakatiņš’), ar kuru pauž pārsteigumu, nejauši satiekot kādu negaidītā vietā. Izteiciens ietver ideju, ka pasaule ir daudz mazāka, nekā mēs domājam. Un vai tas nav tas, ko patiesībā parāda valodu apguve un citu kultūru iepazīšana? Spāņu valoda tik tiešām ir pasaules valoda – 20 valstīs spāņu valoda ir oficiālā valoda. ¡Olé!

- 1 uno
- 2 dos
- 3 tres
- 4 cuatro
- 5 cinco
- 6 seis
- 7 siete
- 8 ocho
- 9 nueve
- 10 diez

á

ñ

é

úü

í

ó

Escucha cómo se pronuncian estas palabras >>>>

edl.ecml.at/sounds

Foto: Flamenko dejotājas Seviljā, Spānija (leonov.o | Shutterstock.com)

LARAS VALODU CEĻOJUMS PA EIROPU

EDL.ECML.AT/LANGUAGEJOURNEY

Šīs ir visas valodas, ko
paspējam iepazīt mūsu
ceļojumā pa Eiropu, bet
Eiropā un visā pasaulē
ir daudz vairāk valodu!

Basku

AFROAZIĀTU
350 000 000

KARTVEĻU
5 000 000

INDOEIROPISĒŠU
3 200 000 000

URĀLISĒŠU
25 000 000

SEMĪTU
Maltiešu

Gruzīnu

Albāņu
Grieķu

BALTU
Latviešu
Lietuviešu

RIETUMSLĀVU
Čehu
Poļu
Slovāku

AUSTRUMSLĀVU
Baltkrievu
Krievu
Ukrainu

DIENVIDSLĀVU
Bosniešu
Bulgāru
Horvātu
Maķedoniešu
Serbu
Slovēņu

RIETUMĢERMĀŅU
Nīderlandiešu
Angļu
Frīzu
Vācu
Luksemburgiešu

ZIEMEĻĢERMĀŅU
Dāņu
Islandiešu
Norvēģu
Zviedru

AUSTRUMROMĀŅU
Itāļu
Rumāņu

RIETUMROMĀŅU
Katalāņu
Franču
Galisiešu
Portugāļu
Retoromāņu
Spāņu

GERMĀŅU
ROMĀŅU

ĶELTU
Īru
Velsiešu
Armēņu
Romāņu

BALTIJAS SOMU
Igauņu
Somu
Ziemeļsāmu
UGRU
Ungāru

TJURKU
Azerbaidžāņu
Turku

ALTAJIEŠU
210 000 000

edl.ecml.at/languagejourney

Valoda var pavērt durvis uz citu pasauli. Pasauli, kurā var atklāt valstis un kultūras, par kuru eksistenci tu nekad nebūtu uzzinājis, ja nebūtu izmantojis valodas sniegto atslēgu. Un vienas durvis tevi var aizvest uz istabu, no kuras tālāk ved daudz citu durvju. Dažiem valodas ir aizraušanās, citiem – nepieciešamība, taču, lai kur tu dotos un ko tu darītu, tu nevari izvairīties no saskarsmes ar tām. Mēs ceram, ka šis ceļojums ir sniedzis tev ieskatu dažās no daudzajām valodām mums apkārt un mudinājis tevi iedziļināties tajās.

Plašāku informāciju par Eiropas Padomes Eiropas Moderno valodu centru un Eiropas valodu dienu skatīt www.ecml.at. Jebkādas teksta adaptācijas vai tulkojuma gadījumā lūdzam sazināties ar mums pa e-pastu: information@ecml.at.

© 2021. gads, Eiropas Padome